

Što donose nove Uredbe o trošarinama?

Kuliš, Danijela

Source / Izvornik: **Aktualni osvrti, 2010, 3, 1 - 3**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.3326/ao.2010.23>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:074340>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

Što donose nove Uredbe o trošarinama?

Danijela Kuliš

Nove trošarine na cigarete trebale bi u 2010. donijeti državnom proračunu 60 milijuna kuna, a na bezolovni benzin 220 milijuna kuna. Ispunjavanje minimalnih standarda oporezivanja u EU te suzbijanje potrošnje duhanskih proizvoda opravdani su razlozi za povećanje trošarina. Taj iznos međutim neće značajnije utjecati na pokrivanje ovogodišnjeg proračunskog manjka od 14 milijardi, kuna. Mnogo veći prihodi državnog proračuna ostvarili bi se uspješnijim suzbijanjem krijumčarenja i ilegalne trgovine te identificiranjem poreznih dužnika i naplatom neplaćenih poreznih obveza.

Vezano uz prijedlog rebalansa državnog proračuna Vlada RH je na sjednici održanoj 24. kolovoza 2010. donijela dvije Uredbe (NN 102/2010). Uredbom o visini trošarina na cigarete koja stupa na snagu 1. listopada i Uredbom o visini trošarina na bezolovni benzin koja stupa na snagu 1. rujna povećavaju se dosadašnji iznosi trošarina. Cilj je povećanje poreznih prihoda te daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EU.

Trošarine na duhanske proizvode u Hrvatskoj i EU

Zakonom o trošarinama (NN 83/2009) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2010. uređena su temeljna načela oporezivanja trošarinama sukladno europskom harmoniziranom sustavu za tri grupe proizvoda: energenata i električne energije, alkohola i alkoholnih pića te duhanskih proizvoda.

Novom Uredbom o visini trošarine na duhanske proizvode (NN 102/10) predlaže se povećanje proporcionalne trošarine s 30 na **33%** od maloprodajne cijene (MPC). Ovim bi se povećanjem udio ukupne trošarine (specifične i proporcionalne) koja trenutno iznosi 50% MPC povećao i približio minimalnom iznosu od 57% kojeg određuje europsko zakonodavstvo.

Usporedbom o visini trošarina (Tablica 1.) vidljivo je da su trošarine na cigarete u Hrvatskoj niže nego u EU. U skladu sa zahtjevima zdravstvene i ekološke politike trend povećanja poreza na cigarete u EU, prisutan nekoliko posljednjih godina, nastaviti će se i dalje što znači da će i hrvatsko zakonodavstvo morati slijediti taj trend.

Tablica 1: Visina trošarina na duhanske proizvode

Duhanski proizvod		Zakon o trošarinama (NN 83/09)	Uredba (NN 102/10)	EU 2010/2011 ¹	EU 2014 ¹
cigarete	specifična	180 kn/1.000 kom.	180 kn/1.000 kom.	64 EUR/1.000 kom	90 EUR/1.000 kom
	proporcionalna	30% MPC	33% MPC	57% prosječne MPC	60% ² prosječne MPC
cigare		1.100 kn/1.000 kom.		5% prosječne MPC ili 12 EUR/1.000 kom ili kg ³	
cigarilosi		220 kn/1.000 kom.		5% prosječne MPC ili 12 EUR/1.000 kom ili kg	
duhan		92-136 kn/kg		sitno rezani duhan ⁴	
				40% prosječne MPC ili 40 EUR/kg	43% prosječne MPC ili 47 EUR/kg
				ostali duhan	
				22% prosječne MPC ili 22 EUR/kg	22% prosječne MPC ili 22 EUR/kg

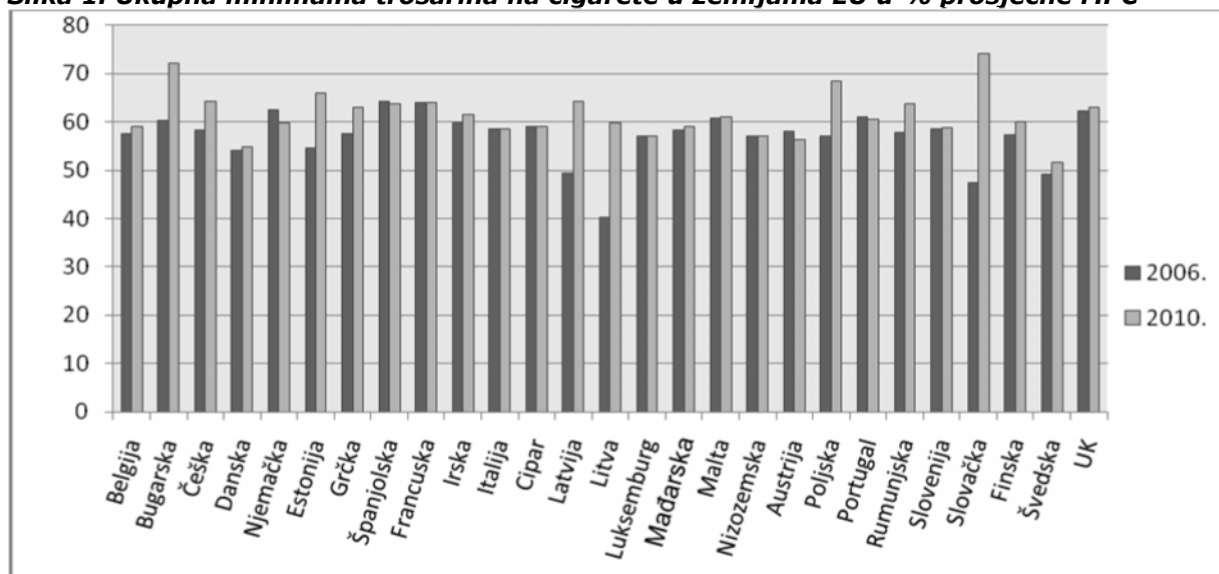
¹ Official Journal of the European Union, 27. veljače 2010, L 50/1. Dostupno na: [<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:050:0001:0007:EN:PDF>].

² Dopušta se prijelazno razdoblje do 1. siječnja 2018. zemljama koje nisu uopće ili su tek dosegle minimalnu stopu (Bugarska, Grčka, Estonija, Litva, Latvija, Mađarska, poljska i Rumunjska).

³ Od 1. siječnja 2011.

⁴ U skupini "ostali duhanski proizvodi" u EU različito se opozrežuju sitno rezani duhan (fine - cut smoking tobacco) koji se koristi za osobno pravljenje cigareta od ostalog duhana.

Slika 1. Ukupna minimalna trošarina na cigarete u zemljama EU u % prosječne MPC

Izvor: Europska komisija. Dostupno na:

[http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/tobacco_products/rates/excise_duties-part_III_tobacco-en.pdf] (siječanj 2010.); [<http://www.douane.gouv.fr/data/file/1432.pdf>] (lipanj 2006.)

Uspoređujući podatke o udjelu ukupne minimalne trošarine u MPC u zemljama EU (Slika 1.) vidljivo je da su udjeli u 2010. u usporedbi s 2006. povećani u svim zemljama posebice u onima koje su priključene 2004. godine. Razlozi su ostvarenje minimuma „pravila 57%“, povećanje proračunskih prihoda te suzbijanje potrošnje cigareta kao mjera zdravstvene, ekološke, socijalne i obrazovne politike.

Trošarina na bezolovni motorni benzin u Hrvatskoj i EU

Trošarina na bezolovni benzin tarifnih oznaka KN 2710 11 31, 2710 11 41, 2710 11 45, 2710 11 49 iznosila je **2.850 kuna/1.000 litara**. Novom Uredbom iznos je povećan na **3.100 kuna/1.000 litara**. Minimalni iznos trošarine propisan za bezolovni benzin u EU iznosi 359 EUR za 1.000 litara (2.613 kn/1.000 lit)¹. Samo šest zemalja EU (Bugarska, Estonija, Cipar, Latvija, Portugal, Finska) imaju nižu trošarinu od one u Hrvatskoj.

Povećanje trošarine obrazlaže se potrebom povećanja proračunskih prihoda te vraćanje na visinu koja se primjenjivala 2007. kada su ostvareni prihodi bili 6% veći od planiranih za 2010. godinu.

Tablica 2. Prihodi od trošarina u Hrvatskoj u razdoblju 2006-2010., u milijunima kn

	2006.	2007.	2008.	2009.	Plan 2010.
duhanski proizvodi	2.710	2.944	3.084	3.074	3.017
bezolovni motorni benzin	6.314	6.485	6.065	6.046	6.078

Izvor: Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, broj 171(2009) i 174 (2010).

U 2009. je u usporedbi s 2008. došlo je do pada prihoda od trošarina na duhanske proizvode za 10 mil. kuna. Razlozi mogu biti smanjenje potrošnje kao posljedica cjenovnih (porast trošarina i cijena) i necjenovnih mjera (propisi o ograničavanju uporabe duhana, zdravstvena upozorenja, zabrana reklamiranja duhanskih proizvoda). Povećanje trošarine obično izaziva dva učinka: povećanje poreznih prihoda i smanjenje potrošnje. Međutim, duhanski proizvodi specifični su po tome što ne postoje slični proizvodi koji mogu nadomjestiti njihovu uporabu, a istodobno stvaraju i ovisnost. Stoga povećanje cijena ne mora dovesti do pada potrošnje duhanskih proizvoda. Smanjenje poreznih prihoda posljedica je također porezne utaje i krijumčarenja duhanskih proizvoda. U samo jednoj akciji u lipnju 2009. policija je zaplijenila krijumčarene cigarete u vrijednosti 4 mil. kuna².

Trošarine na naftne derivate najznačajniji su trošarinski prihod. U prva tri mjeseca 2010. naplaćene trošarine na naftne derivate činile su 66% ukupno naplaćenih trošarina. Zatim slijede trošarine na duhanske proizvode (22%) što je zajedno oko 88% ukupnih prihoda od trošarina u prvom kvartalu 2010.

Pitanje je kako će se povećanje cijena odraziti na potrošnju goriva. Elastičnost cijena, odnosno utjecaj na potrošnju u slučaju povećanja cijena kod goriva je veća nego kod duhanskih proizvoda. Postoji mogućnost supstituta (npr. korištenje javnog prijevoza), a potrošnja ovisi i o udjelu troškova za gorivo u ukupnom dohotku kupca (smanjuje se potrošnja ako prelazi određenu granicu), ali isto tako ovisi o tome je li prijevoz luksuz ili nužnost. Osim toga, povećanje cijena goriva zbog povećanja transportnih troškova može utjecati na povećanje cijena drugih proizvoda.

Očekivani učinci

Uzimajući u obzir trendove u oporezivanju trošarinskih proizvoda te da se osim fiskalnih učinaka sve više uzimaju u obzir zdravstveni i ekološki u svim EU zemljama u posljednjih nekoliko godina povećani su iznosi kao i prihodi od trošarina. Prijedlog povećanja trošarina u suglasju je s ovim trendom, te potrebom približavanja europskom zakonodavstvu. Pitanje je, međutim koliko će planirano povećanje prihoda (260 milijuna kuna) ako se i ostvari u predviđenom iznosu, pomoći u prevladavanju manjka državnog proračuna od 14 milijardi kuna. Iznosi izgubljenih prihoda zbog krijumčarenja i nelegalne trgovine proizvodima koji se oporezuju trošarinama, identificiranje poreznih dužnika i naplata neplaćenih poreznih obveza sigurno bi daleko više doprinijeli punjenju proračuna.

¹ Dostupno na:

[http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/energy_products/rates/excise_duties-part_II_energy_products-en.pdf]

² Dostupno na: [<http://www.seebiz.eu/hr/politika/akcija-memphis-policija-i-uskok-razbili-lanac-krijumcara-cigareta,47918.html>]